

ৰাজনৈতিক তত্ত্ব মানে কি?ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ উৎপত্তি আৰু বিষয়-বস্তুৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

উত্তৰ:-ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ ইংৰাজী প্ৰতিশব্দ হৈছে "পলিটিকেল থিয়ৰী" । "পলিটিকেল" শব্দটো গ্ৰীক শব্দ "প'লিচ"ৰ পৰা আহিছে আৰু "থিয়ৰী" শব্দটো গ্ৰীক শব্দ "থিয়ৰা"ৰ পৰা আহিছে। "প'লিচ"ৰ অৰ্থ হৈছে নগৰ -ৰাষ্ট্ৰ। অৰ্থাৎ ৰাষ্ট্ৰৰ লগত সম্পৰ্কিত। আনহাতে "থিয়ৰী" শব্দৰ অৰ্থ হৈছে তত্ত্ব যিয়ে প্ৰণালীবদ্ধ জ্ঞানক বুজায়। গতিকে ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ অৰ্থ হৈছে ৰাষ্ট্ৰ সম্বন্ধে কৰা এক প্ৰণালীবদ্ধ অধ্যয়ন।

জে জি প্লানো আৰু ই ৰিগছৰ মতে ৰাজনৈতিক তত্ত্ব হৈছে কেতবোৰ চিন্তাৰ সমষ্টি, যিয়ে ৰাজনৈতিক ধাৰণা ,পৰিঘটনা আদিৰ মূল্যায়ন, ব্যাখ্যা আৰু ভৱিষ্যতবাণী কৰিব পাৰে।

ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ উৎপত্তি সম্বন্ধে বিভিন্নজন ৰাজনীতিবিদে বিভিন্ন ধৰণে মতামত আগবঢ়াইছে। গ্ৰীক দাৰ্শনিক প্লেটো, এৰিষ্টটলে আদিয়ে ইয়াৰ সূত্ৰপাত কৰিছিল। ৰাজনৈতিক শব্দটোৱে ৰাজহুৱা জীৱনৰ সৈতে জড়িত বিষয়ক বুজায়। এই শব্দটো "ব্যক্তিগত" অথবা "মুঠিমৈয়" লোকৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয়। ৰাজনৈতিক শব্দটোৱে ৰাষ্ট্ৰ, চৰকাৰ আৰু এখন সমাজৰ ৰাজনৈতিক সম্পৰ্ক অথবা ক্ষমতা সম্পৰ্কক বুজায়। সহজ অৰ্থত ৰাজনৈতিক তত্ত্বই ৰাজনৈতিক বাস্তৱিকতা আৰু বিশেষকৈ ৰাষ্ট্ৰৰ পৰিঘটনাৰ তত্ত্বগত ব্যাখ্যাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

ৰাজনৈতিক তত্বই মানৱ জীৱনৰ বহুতো বিষয়েই ইয়াৰ বিষয়বস্তুৰ অন্তৰ্গত কৰিছে।

১। এখন ৰাষ্ট্ৰৰ শাসন ব্যৱস্থাৰ সৈতে জড়িত হৈ থাকে ক্ষমতা, কৰ্তৃত্ব, স্বাধীনতা, ন্যায়, স্বতন্ত্ৰতা, সমতা আদি ধাৰণাবোৰ। এনে ব্যৱস্থা আৰু সংশ্লিষ্ট নীতিসমূহ পৰিবৰ্তন অনুসৰি বেলেগ বেলেগ ৰাষ্ট্ৰত গ্ৰহণ কৰা হয় আৰু সেই ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ সংবিধানত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। ফলস্বৰূপে এই আটাইবোৰ ধাৰণা, নীতি, মূল্যবোধ আদিয়ে ৰাজনৈতিক তত্বৰ বিষয়বস্তু হিচাপে স্বীকৃতি লাভ কৰে।

২। বিভিন্ন শাসন ব্যৱস্থা যেনে- ৰাজতন্ত্ৰ, গণতন্ত্ৰ, মাক্সবাদী আদি আৰু এইবোৰৰ ভিত্তি নীতিসমূহৰ আলোচনা ৰাজনৈতিক তত্বই সামৰি লয়।

৩। ৰাষ্ট্ৰৰ উদ্ভৱ, বিকাশ আৰু আধিপত্য বৃদ্ধিৰ লগে লগে সাৰ্বভৌমত্ব, সংবিধান, নাগৰিকত্ব, ৰাজনৈতিক দল, প্ৰভাৱগোষ্ঠী আদি বিভিন্ন বিষয়ৰ আলোচনা ৰাজনৈতিক তত্বৰ অধ্যয়নত সন্নিবিষ্ট হৈছে।

৪। ৰাজনৈতিক তত্বই প্ৰণালীবদ্ধভাৱে সংবিধান, চৰকাৰ আৰু সমাজ জীৱনক আকাৰ দিয়া ধাৰণা আৰু নীতিসমূহৰ আলোচনা কৰে।

৫। ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ জৰিয়তে বিভিন্ন ধাৰণা যেনে- স্বাধীনতা ,সমতা,ন্যায়,গণতন্ত্ৰ,ধৰ্মনিৰপেক্ষবাদ আদিৰ অৰ্থ স্পষ্ট হৈ পৰে। একেদৰে আইনৰ শাসন ,ক্ষমতাৰ পৃথকীকৰণ,ন্যায়িক সমীক্ষা আদি নীতিৰ তাৎপৰ্যতা প্ৰমাণ কৰাৰ দায়িত্বও ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ।

ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা আলোচনা কৰা।

উত্তৰ:- ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা সমূহ হ'ল-

১। ৰাজনৈতিক তত্ত্বই ৰাজনৈতিক পৰিঘটনাৰ বৰ্ণনা দিয়ে,ইয়াৰ অবৈজ্ঞানিক আৰু বিজ্ঞানসন্মত ব্যাখ্যা আগবঢ়ায় ,ৰাজনৈতিক লক্ষ্য আৰু ৰাজনৈতিক কাৰ্যৰ বাহুনিৰ প্ৰস্তুৰ আগবঢ়ায় আৰু নৈতিক ৰায়দান কৰে।

২। ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে আমি সামাজিক ব্যৱস্থাৰ প্ৰকৃতি আৰু বিভিন্ন সমস্যা যেনে -দৰিদ্ৰতা,হিংসা,দুৰ্নীতি আদি বুজি উঠোঁ।

৩। ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ সম্যক জ্ঞানে নাগৰিকসকলক সাময়িক উত্তেজনা,অহংকাৰ,অসহিষ্ণুতা আদিৰ কৰলৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব পাৰে।

৪। ৰাজনৈতিক সমস্যা সমাধানৰ বাবে ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ জ্ঞান অপৰিহাৰ্য।

৫। বৰ্তমান যুগত মানৱ অধিকাৰৰ অনস্বীকাৰ্য। মানৱ অধিকাৰৰ সম্যক জ্ঞান অৰ্জনৰ বাবে ৰাজনৈতিক তত্ত্বৰ অতীৰ প্ৰয়োজন।

